

KİMSEYİ ARKADA BIRAKMADAN:

BATI KARADENİZ'DE İKLİM HAREKETİNİN GÜÇLENDİRİLMESİ

yeşil
düşünce
derneği

AMBASSADE
DE FRANCE
EN TURQUIE
Liberté
Égalité
Fraternité

KÜNYE

Araştırmacı Yazar

İlke Candar

Uzman Sosyal Psikolog

Proje Koordinatörü

Özge Doruk

Bağımsız Araştırmacı/Aktivist

Araştırmaya Katkı Sunanlar

Güneş Akçay

Gözlemci/İletişim Koordinatörü

Özge Doruk

Bağımsız Araştırmacı/Aktivist

Editör

Barış Gençer Baykan

Dr. Öğr.Üyesi Yeditepe Üniversitesi

Tasarım

Cihat Demirtaş

Görsel Yönetmen

Yayınlanma Tarihi

Eylül, 2023

Türkalı Mahallesi, Şehit Nuri Sokak, No:18, Beşiktaş / İstanbul

Tel: +90 543 807 72 25 | info@yesildusunce.org | www.yesildusunce.org

Yeşil Düşünce Derneği (YDD), 2009 yılında yeşil düşüncenin ve yeşil politikaların yaygınlaştırılması amacıyla kurulmuştur. Ulusal ve uluslararası ölçekte proje ve kampanyalar yürüten dernek; ekoloji ve sürdürülebilirlik, ekonomi, demokrasi ve medya, iklim değişikliği ve enerji alanlarında çalışmalarını sürdürüyor.

! Bu yayın Fransız Büyükelçiliği'nin maddi desteği ile hazırlanmıştır.

Yayının içeriği tamamıyla Yeşil Düşünce Derneği'nin sorumluluğundadır.

Fransız Büyükelçiliği'nin görüşlerini yansıtma zorunluluğu yoktur.

İÇİNDEKİLER

4 ÖZET

6 BAŞLARKEN

12 BÖLGENİN İHTİYAÇLARI NELER?

16 İKLİM OKULU

24 İKİ YILIN ARDINDAN BOZKURT

28 İKLİM FORUMU

32 POLİTİKA ÖNERİLERİ

36 KAYNAKÇA

ÖZET

Yeşil Düşünce Derneği ekibi olarak, 2009 yılından bu yana iklim krizi ile mücadele noktasında yeşil politikaların üretilmesi için aktif bir şekilde çaba gösteriyoruz. Bu politikaların ise kırılğan olarak değerlendirilebilecek toplumların ve toplumsal grupların haklarını ve ihtiyaçlarını gözetecek, iklim adaletini sağlayacak şekilde geliştirilmesi gerektiğini savunuyoruz. Yani, *kimseyi arkada bırakmadan...*

Bu rapor; “*Kimseyi Arkada Bırakmadan: Batı Karadeniz’de İklim Hareketi’nin Güçlendirilmesi*” başlıklı projemiz kapsamında Zonguldak’ta, Kastamonu’da ve çevrimiçi platformlarda gerçekleştirdiğimiz faaliyetleri değerlendirmek ve iklim krizinin etkileriyle olan mücadelenin bölgede nasıl bir adım daha öteye taşınabileceği konusunda çeşitli politika önerileri sunmak amacıyla üretilmiştir. İklim krizinin etkileriyle olan mücadeleye bölgedeki tüm paydaşların katılımının artırılması, konuya dair çalışma kapasitelerinin ve iş birliği olanaklarının geliştirilmesi için sırasıyla; masa başı araştırma ve ihtiyaç analizleri gerçekleştirilmiş, iki

ayrı iklim okulu düzenlenmiş, Kastamonu ilinin Bozkurt ilçesi yeniden ziyaret edilmiş ve çevrimiçi bir iklim forumu organize edilmiştir. Gerçekleştirilen her bir faaliyet için raporda ayrı bir bölüm oluşturulmuş, faaliyet detayları ve çıktıları kapsamlı bir biçimde tartışılmıştır. Son bölümde ise faaliyetlerin tamamı, projenin genel amaçları üzerinden bir arada değerlendirilmiş ve bölgeye dair çeşitli politika önerileri geliştirilmiştir. Öne çıkan iki temel öneri ise (1) yerelde yaşayan insanların bölgeye yönelik iklim politikalarının geliştirilmesi sürecine dâhil edilmesi ve (2) iklim krizi ile mücadele noktasında yerel yönetimlerin ve devletin ilgili kurumlarının gerekli sorumluluğu üstlenmesidir.

Projenin, iklim uyumu ve iklim adaleti perspektifi ile başlatılan iklim hareketine mütevazı bir düzeyde de olsa katkı sunmuş olduğuna inanıyor ve iklim krizi olan mücadelenin ivme kazanması için atılması gereken somut adımları politika önerileri başlığı altında devletin ilgili tüm birimlerine ve paydaşlara sunuyoruz.

Abana Liman/Kastamonu

Sel felaketinden sonra balıkçılar Abana'dan çok daha uzağa gitmek zorunda kaldılar.

BAŞLARKEN

İklim krizinden söz ediyoruz, bugün Zonguldak'ta balkona çıktığımda iki tane delikanlının kayalıklardan denize atladığını gördüm. Hava 18 derece.

(18 Ocak 2023 tarihinde yapılan bir görüşmeden)

İklim krizinin sonuçlarına gündelik sohbetlerimizde sıklıkla değinir olduk. Aşırı sıcaklar, şiddetli yağışlar ve ani hava değişimleri bugün her yaştan ve her kesimden insanın gündeminde. “Bugün yine iyi, dün hiç esmiyordu” sözleriyle sıcaklardan dem vuruluyor, yıllar öncesiyile bugün karşılaştırılarak “boyumuz kadar karın yağdığı” o gün- lere değiniliyor, “şimdi böyleyse ileride kim bilir neler olacak” kaygısı güdü- lüyor. Bir zamanlar ancak sorunlarımızın başa çıkmak zorunda kalacağı düşü- nülen sıcak hava dalgaları ve kuraklık, bugün yalnızca bizler için değil tüm canlı türleri için varoluşsal bir sorun

(WWF, 2022) çünkü veriler göste- riyor ki dünyamızın yüzey sıcaklığı 1850-1900 yılları arasına göre bugün, yaklaşık olarak 1.1°C artmış vaziyette (IPCC, 2023).

Peki, temelinde insan faaliyetlerinin yattığı bu ısınma (ör.ormanlık alanlar- ın yok edilmesi, artan fosil yakıt kul- lanımı, sürdürülebilir olmayan kentler, vb.), varoluşumuzu nasıl tehdit ediyor? 1.1°C'lik bu ufak artış niçin bu denli mühim? Çünkü bu minik artış bile kara ve su ekosistemlerinin var olan denge- sini bozmaya yetiyor ve pek çok canlı türünü yok olma tehlikesi ile karşı karşıya getiriyor, temiz su kaynaklarının

Filyos Çayı ve Vadisi

Bölge şu an da organize sanayi bölgesi olma tehdidi altında.

sayısının azalması riskini doğuruyor, öngörülemeyen hastalıkların ortaya çıkması ve yayılması ihtimalini artırıyor. Azalan su kaynakları gıdaya olan erişimde bizleri zor günlerin beklediğine işaret ederken; deniz seviyesinin yükselmesi, sel ve kasırga gibi hava olaylarıyla ilişkili afetler nedeniyle can ve mal kayıplarının artacağı öngörülmüyor.

Isınmadan ötürü şu anda dahi hissedilen fakat artacağı vurgulanan tüm bu riskler, toplumlar ve toplumsal gruplar üzerinde ne yazık ki eşit bir şekilde dağılmıyor (Kaya, 2017). Ekonomik, sosyal ve politik kaynağı yetersiz olan toplumların (ör. küçük ada toplumlarının, yerlilerin) ve toplumsal grupların (ör. yoksulların, çocukların, gençlerin, engellilerin, kadınların, yaşlıların) bu risklere daha çok maruz

kalacağı, daha çok zarar göreceği ve kırılganlıklarının daha çok artacağı biliniyor. Dolayısıyla ısınmanın etkileriyle birlikte, içinde yaşadığımız sistemin adaletsizliğinin gitgide derinleşeceği öngörülmüyor. Bir bilim kurgu kitabının konusu misali okuduğumuz bu etkiler ve adaletsizlikler, iklim değişikliğinin bugün neden iklim krizi olarak ifade edildiğini gözler önüne seriyor. Bizlere, tıpkı kriz anlarında yaptığımız gibi bir an evvel ve hep birlikte kolları sıvamız gerektiğini hatırlatıyor.

A) NEDEN ZONGULDAK VE KASTAMONU?

“Kimseyi Arkada Bırakmadan: Batı Karadeniz’de İklim Hareketi’nin Güçlendirilmesi” başlıklı bu projemiz Batı Karadeniz Bölgesi’nin iki iline, Zongul-

dak ve Kastamonu'ya odaklanmaktadır çünkü yapılan araştırmalar bölgenin (Memiş ve Düzgün, 2020; Oguz, Dippner ve Kaymaz, 2006; Salihoğlu ve diğ., 2021) ve özellikle bu illerin iklim krizinden ciddi bir şekilde etkilendiğini göstermektedir (Doruk, 2021; Erdem ve Tor, 2022; Zeydan ve Yıldırım, 2015).

Karadeniz bölgesi özelinde yapılan çalışmalar, atmosferdeki sera gazlarının artışına bağlı olarak 1885-2005 yılları arasında hava sıcaklığının gitgide artmış olduğunu ortaya koymuş (Oguz, Dippner ve Kaymaz, 2006), Karadeniz'in son 60 yılda yüzeydeki sıcaklığının hızla yükseldiğini göstermiştir (Salihoğlu ve diğ., 2021). Aşırı ısınmaya bağlı olarak gelişen düzensiz

niteliğindedir. Yeşil Düşünce Derneği ekibinden Özge Doruk'un (2021) 26-28 Kasım 2021 tarihleri arasında bölgede gerçekleştirmiş olduğu saha araştırması bizlere, yereldeki insanların iklim krizinin etkileri hakkında yeterli bir bilgiye sahip olmadığını, yerel yönetimlerin afet süreçlerinin koordinasyonunu sağlamak konusunda yetersiz kaldığını ve selden en çok kırılgan grupların (ör. yoksulların, çocukların, gençlerin, engellilerin, kadınların, yaşlıların) etkilendiğini göstermiştir. Bu veriler ışığında; bölgenin iklim krizi etkileri ile mücadele kapasitesinin güçlendirilmesinin, dolayısıyla iklim dayanıklılığının artırılmasının, oldukça kritik olduğu sonucuna varılmış

2022 yılı TÜİK verilerine göre Zonguldak ilinin nüfusu 588.510'dur. Nüfusun 291.854'ünü erkekler, 296.656'sını ise kadınlar oluşturmaktadır. Yerelde yaşayan insanların temel geçim kaynağı arasında madencilik ve sanayi bulunmaktadır. Tarım, hayvancılık, balıkçılık ve ormancılık da bölge ekonomisi içerisinde önemli bir rol oynamaktadır.

yağış rejimleri bölgede ani ve şiddetli yağışları tetiklemekte, dolayısıyla sel ve taşkın ihtimallerini arttırmaktadır (Memiş ve Düzgün, 2020).

Bu noktada bölgedeki yerel yönetimlerin ve merkezi hükümetin, kentlerin altyapısını güçlendirmeye yönelik çalışmalar yapması büyük önem teşkil etmektedir. Ani ve şiddetli yağışların verebileceği zarar öngörülüp buna bağlı bir altyapı oluşturulmadığında bir felaket yaşanması ihtimali oldukça yüksektir. Nitekim 11 Ağustos 2021 tarihinde Kastamonu ilinin Bozkurt ilçesini vuran sel, bu durumun acı bir örneği

ve proje odak illerinden bir tanesinin Kastamonu olmasına karar verilmiştir.

Öte yandan Zonguldak, bölgenin tarihsel dönüşümü ve sorunları incelenip bölgede iklim adaletini ve iklim uyumunu gözeten politikalar hayata geçirildiği takdirde örnek bir il olma potansiyeline sahiptir. Apaydın'ın aktardığı üzere (2020), her ne kadar bölgede 1843 yılından beri kömür işlenmekte olsa da demir çelik fabrikalarının açılması ile birlikte kömüre olan talep daha da artmıştır. Bu talebin artması, bölgede daha fazla üretime dolayısıyla daha fazla işçiye ihtiyaç

2022 yılı TÜİK verilerine göre Kastamonu ilinin nüfusu 378.115'tir. Nüfusun 186.902'sinin erkekler, 191.213'ünün kadınlar tarafından oluşturulduğu bölgede tarım, hayvancılık ve ormancılık temel geçim kaynakları arasındadır.

duyulması anlamına gelmektedir; dolayısıyla şehir, uzun bir dönem işçi göçü almıştır. Bu göç, Zonguldak'taki gündelik yaşamı kömür üretimi ve kömüre bağlı sektörler ile iç içe geçirmiş; bölgede, bu üretim ve sektörler ile bütünleşik bir kültürün oluşmasına sebep olmuştur. İklim krizinin etkileri ile mücadele konusunda fosil yakıtlardan ve kömürle çalışan termik santrallerden sürdürülebilir enerji kaynaklarına geçiş büyük önem taşımaktadır (Karakuş ve diğ., 2022). Ancak böylesi bir geçiş, maden ocaklarında ve maden üzerine kurulu alanlarda (ör. termik santraller, lojistik) çalışan insanların işlerini kaybetmesi anlamına gelecektir. Dolayısıyla fosil yakıtlardan vazgeçerken, hiçbir çalışanın mağdur edilmemesi büyük önem arz etmektedir (Oran ve Akyel, 2023). Öte yandan çalışmalar,

bölgede kayıt dışı istihdam edilen pek çok maden işçisinin bulunduğunu (Akyel, 2023), termik santrallerin yaratmış olduğu hava kirliliğinin (Zeydan ve Yıldırım, 2015) ve çalışma koşullarından dolayı gelişen meslek hastalıklarının yereldeki pek çok insanın sağlığını tehdit ettiğini göstermektedir (Erdem ve Tor, 2022). Tüm bu riskler birlikte değerlendirildiğinde, bölgenin hem sosyal ve ekonomik refahını gözetecek hem de fosil yakıtlar üzerine kurulu yaşam şekline sürdürülebilir bir yaşama doğru geçişini destekleyecek politikaların geliştirilmesinin son derece kritik olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Greenpeace, 2022). Dolayısıyla, iklim adaleti ve iklim uyumu perspektifi üzerine kurulu bu projenin odak illerinden diğerinin Zonguldak olması gerektiği konusunda uzlaşmıştır.

Bozkurt

Dereden uzak
yapılaşma örnekleri

B) PROJENİN AMACI VE İÇERİĞİ

Projenin temel amacı, Kastamonu ve Zonguldak illerinin iklim krizinin yaratmış olduğu etkilere uygun bir şekilde, bu illerin iklim krizi karşısındaki dayanıklılığını arttırabilmek için bölgedeki tüm paydaşların (ör. kamu kurumları ve kuruluşları, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları, sendikalar, kooperatifler, platformlar, vb.) katılımının artırılması, çalışma kapasitelerinin ve ilişkilerinin gelişmesine katkı sağlamaktır. Bu temel amacın iki aşamada gerçekleştirilmesi planlanmış ve bu aşamalar için ayrı fakat birbirini destekler nitelikte faaliyetler organize edilmiştir.

1 İklim uyumu ve iklim adaleti perspektifiyle, bölgede ilişkiye geçilebilecek paydaşların belirlenmesi ve bölgedeki ihtiyaçların analiz edilmesi

a. Masa başı araştırması: Bölgedeki tüm paydaşların bir listesi hazırlanmış

İklim Okulu, dünyada ve Türkiye'de mevcut iklim politikalarının bir gün boyunca çeşitli sunumlar ve grup çalışmaları üzerinden konunun uzmanları tarafından ele alındığı bir eğitim programından oluşmaktadır. İklim krizi hakkında temel bilgi edinmek, yerelde, ulusal ve uluslararası alanda iklim değişikliğine karşı yürütülen çalışmalar hakkında bilgi birikimini arttırmak ve çözümün bir parçası olmak için harekete geçmek isteyen herkesin katılımına açıktır. Yeşil Düşünce Derneği 2018 yılından bu yana çeşitli iklim okulları organize etmiştir. Bunlardan en kapsamlısı Bornova Belediyesi ile yürütülen "Yeşil İklim, Yeşil Belediyeler" projesi bünyesinde gerçekleştirilmiştir.

İklim Forumu, dünyada ve Türkiye'de mevcut iklim politikalarının konunun uzmanlarınca kısa bir şekilde ele alındığı ve yapılan aktarımların katılımcılar tarafından derinlikli bir şekilde tartışıldığı bir toplantı biçimi olarak tanımlanabilir. Derneğimiz kurulduğu günden bu yana çeşitli konular üzerine pek çok forum organize etmiştir. Bu forumların en büyüğü 12-13 Kasım 2015 tarihlerinde Boğaziçi Üniversitesi'nde gerçekleştirilmiş, en güncel iklim forumu ise Yeşil Kamp'ta, 26 Ağustos 2023 tarihinde düzenlenmiştir.

ve kendileri ile çeşitli kanallar aracılığıyla iletişime geçilmeye çalışılmıştır.

b. İhtiyaç analizi: Bölgedeki paydaşların ihtiyaçlarını belirlemek için birebir görüşmeler gerçekleştirilmiş ve bu ihtiyaçlar üzerinden iklim okullarının içeriği oluşturulmuştur.

2 Bölgedeki paydaşların; iklim krizi ve etkilerine dair bilimsel kapasite geliştirme çalışmalarının desteklenmesi, iklim krizine adaptasyon ve dayanıklılık kazanma süreçlerindeki katılımlarının ve iletişimlerinin güçlendirilmesi ile iş birliği olanaklarının çeşitlendirilmesi

a. İklim okulları: Her iki şehirde de birer gün sürecek eğitimler ve grup çalışmaları organize edilmiştir.

b. Bozkurt ziyareti: Yaşanan sel felaketinin ardından başlayan toparlanma ve iyileşme sürecinde gelinecek noktayı gözlemlemek adına bölgeye bir ziyaret düzenlenmiştir.

c. İklim forumu: İklim krizinin etkileri ile mücadelenin bölgede nasıl güçlendirilebileceği üzerine çevrimiçi aktarımlar ve grup çalışmaları gerçekleştirilmiştir.

Çatalağzı Termik Santrali

Zonguldak'ın kömürlü termik santral faaliyetleri sebebiyle havasının en kirliliği olduğu bölgelerinden biri.

BÖLGENİN İHTİYAÇLARI NELER?

Projenin ilk aşaması olarak kapsamlı bir masa başı araştırması gerçekleştirilmiş, bölgede faaliyet gösteren üniversite kulüplerinin, sivil toplum kuruluşlarının, sendikaların, platformların, yerel yönetimlerin, kamu kurumlarının ve kuruluşlarının listeleri çıkartılmıştır. 200'e yakın kurum ve oluşumun aktif faaliyet gösterenleri belirlenmiş, kendileri ile e-posta, sosyal medya hesapları ve telefon numaraları üzerinden iletişime geçilmeye çalışılmıştır. İçlerinden 13 tanesi proje ekibi ile çevrimiçi görüşme yapmayı kabul etmiştir. 11 Ocak 2023 ve 25 Şubat 2023 tarihleri arasında Kastamonu ilinden 4, Zonguldak'tan ise 9 farklı kişi/kurum/oluşum ile görüşülmüştür. Bu kişilerin bir kısmı çevrenin korunması, kültür ve sanat faaliyetlerinin yaygınlaştırılması, zihinsel ve bedensel engelleri olan bireylerin haklarının korunması gibi konular özelinde çalışan dernekleri temsilen görüşmelere katılmıştır. Görüşme yapılan kişilerin diğer kısmını ise üniversite kulüplerinde faaliyet gösteren öğrenciler, kadın kooperatifinde çalışan kadınlar ve

sendikal mücadele içerisinde yer almış eski bir maden işçisi oluşturmaktadır. Görüşmeler 20 ile 45 dakika aralığında sürmüştür ve proje ekibimizden en az iki kişinin katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerin tamamı -gerekli izinler alınarak- ilerleyen günlerde yazıya dökülmek üzere kayıt altına alınmıştır. Kaydedilen görüntülere, proje süreci boyunca yalnızca proje ekibimizin erişimi mümkün kılınmış ve görüntüler sadece ihtiyaç analizi için kullanılmıştır.

Görüşmeler; derneğimizin ve projemizin tanıtımı ile başlamış, ardından görüşmeciden kendisini ve temsil ettiği kurumu yahut oluşumu tanıtmaya rica edilmiştir. Bu noktada, kurum yahut oluşum doğrudan çevrenin korunmasına yönelik çalışmalar yapıyor ise görüşme yapılan kişiye iklim okulunun içeriğinin nasıl olabileceğine, hangi konuların tartışılmasının bölgedeki çevre mücadelesine katkı sağlayabileceğine yönelik sorular sorulmuştur. Ancak kurum yahut oluşum doğrudan çevrenin korunmasına yönelik çalışmalar yapmıyor, kırılgan grupların ekonomik ve sos-

Filyos Çayı

Karadeniz doğal gaz hattı bölgesinde gübre fabrikası tesisi inşaatı

yal hakları özelinde faaliyet yürütüyorsa olası afet durumları ve afet öncesinde, esnasında, sonrasında yapılabilecekler üzerine bir sohbet sürdürülmüş, iklim adaleti perspektifi öne çıkarılmaya çalışılmıştır. Görüşme yapılan kişilerin tamamına yakını iklim okullarına katılmak istediklerini belirtmiş ve bölgede ilişkili oldukları diğer kurumlar ve oluşumlar ile iletişime geçebilmemiz için bizlere yardımcı olmuştur. Görüşmeler genel itibariyle üzerimizde olumlu bir izlenim bırakmıştır.

İKLİM OKULLARININ İÇERİĞİ

Zonguldak ve Kastamonu'da gerçekleştirilen iklim okullarının içeriği, görüşmeler esnasında aktarılan ihtiyaçlar

doğrultusunda şekillendirilmiştir. Dolayısıyla bölgede ilişkiye geçilebilecek paydaşların belirlenmesi ve bölgedeki ihtiyaçların analiz edilmesi ile ilişkili proje amaçlarının hayata geçirildiğinden söz edilebilir.

Aşağıdaki tabloda yaptığımız ihtiyaç analizinin detayları bulunmaktadır. İlk sütunda görüşmecilerin aktarımlarından çeşitli alıntılar yapılmıştır. İkinci sütunda ise bu söylemler ışığında bölgedeki ihtiyaçların neler olabileceği üzerinde durulmuştur. Son olarak, bu ihtiyaçları karşılayabilmek adına iklim okullarında yapılması planlanan –ve daha sonrasında yapılan- sunumların ve etkinliklerin başlıklarına ve sunum yapan kişilerin bilgilerine yer verilmiştir.

Görüşmelerden Alıntılar	Bölgenin İhtiyaçları	Sunumlar ve Etkinlikler
<p>“Normal şartlarda Zonguldak her mevsim yağış alan bir il. Ama bu ne yazık ki son on yıldır baya bir değişkenlik gösteriyor. Yağış daha az, seyrek olmaya başladı. Baktığımızda şu dönemde kar olması gerekirken kar yağmadı hala”</p>	<p>Görüşmeciler iklim krizi ile birlikte artan kuraklık, aşırı sıcaklar ve şiddetli yağışlardan söz etmişlerdir. Bölgedeki enerji politikaları sebebiyle doğanın tahribatına, ormanlık alanların yok oluşuna vurgu yapmışlardır. İklim krizinin etkilerine yönelik bilgilendirici çalışmaların yapılmasının önemli olduğuna değinmişlerdir. Dile getirilen ihtiyaçlar göz önünde bulundurulduğunda, bölgedeki iklim hareketini tartışmanın ve iklim krizinin etkileri üzerine bir aktarım gerçekleştirme-nin faydalı olabileceği düşünülmüştür.</p>	<p>İklim Değişikliği Ko-nusunda Yeşil Hareket Ne Yapıyor? -Özge Doruk- (Aktivist/Bağımsız Araş-tırmacı, Yeşil Düşünce Derneği) Batı Karadeniz Bölgesi İklim Krizinden Nasıl Etkileniyor? -Erdoğan Atmış- (Bartın Platformu, Bartın Üniversitesi Orman Fakültesi)</p>
<p>“Yerel yönetimlerin bakış açısı iklim krizi anlayışın-dan oldukça uzak”</p> <p>“İklim dostu belediyecilik ülke olarak henüz günde-mimize girmiş değil”</p>	<p>Farklı alanlarda çalışma yürüten görüşmeciler, iklim krizi ile mücadele ve afet koordinasyonu gibi konularda yerel yönetimlerin sınırlı adımlar attığı görüşünde ortaklaşmaktadır. Bu bağlamda iklim okullarında, bölgedeki yerel yönetimlerin neler yapabileceği üzerine bir aktarım yapılabileceği sonucuna varılmış ve var olan çevre dostu uygulamaların incelenmesinin bölge için bir örnek teşkil edebileceği sonucuna varılmıştır.</p>	<p>İklim Değişikliğine Yö-nelik Yerel Yönetimler Neler Yapabilir? -Naz Beykan- (İklim Araştırmacıları Derneği) İyi Örnekler: Çaycuma Belediyesi Yağmur Hasadı Uygulaması -Ahmet Öztürk- (Çaycuma Belediye-si, Zonguldak Çevre Derneği)</p>
<p>“Bozkurt sel felaketi sonrasında bir engellimiz kaybolmuştu. Yetkililere sorduğumuzda bizlere bazı kişilerin ambulans-larla civardaki hastane-lere sevk edildiğini söy-lediler ama kimin nerede olduğuna dair bir bilgileri yoktu. 112 Merkezlerini aradık, Düzce'deki bir hastaneye sevk edilmiş engellimiz; orada bulduk, gittik ailesine haber verdik ve hastalarını aldılar. Aslında böylesi felaketlerde kimsenin ne yaptığını bilmediğini, herhangi bir koordinas-yonun olmadığını biz bizzat gördük”</p>	<p>Özellikle zihinsel ve bedensel engeli olan kişilerin hakları için mücadele eden bölgedeki sivil toplum kuruluşları afetler öncesinde, sırasında ve sonrasında yapılması gerekenlere dair kaynakları ve kapasiteleri itibariyle herhangi bir çalışma yapamadıklarından söz etmişlerdir. Kurumları öncelikli olarak kendi hedef gruplarının sosyal ve ekonomik ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik çalışmalar yapmaktadır. Yerel yönetimlerden ve kamu kurumlarından, afet koordinasyonuna ve kendi özgül ihtiyaçlarının gözetilip gözetilmediğine dair bu zamana kadar herhangi bir bilgilendirme ve yönlendirme gelmediğini belirtmişlerdir. Dolayısıyla dile getirilen eksikliklerin giderilmesi için kırılğan grup-ların özgül ihtiyaçlarının iklim krizi ile ilişkili olarak tartışılmasının önemli olabileceği düşünülmüştür.</p>	<p>Batı Karadeniz'de Kırılğan Topluluklar ve İklim Adaletini Tesis Etmek -Selen Doğan- (Uçan Süpürge Derneği)</p>

Görüşmelerden Alıntılar	Bölgenin İhtiyaçları	Sunumlar ve Etkinlikler
<p>“Adil geçiş nedir kısaca anlatır mısınız? Yeni duyduğum bir kavram”</p> <p>“İklim adaleti ne demek, açarsanız eğer”</p> <p>“Adil dönüşüm, iklim adaleti, iklim adaptasyonu kavramlarına yönelik bilgimiz, aşinalığımız ya da bu alanda çalışma yürüten bölgede herhangi bir derneğin varlığına dair duyumumuz yok ne yazık ki”</p>	<p>Görüşmecilerin bir kısmı iklim adaleti ve adil dönüşüm gibi kavramlar konusunda sınırlı bir bilgiye sahip olduklarını belirtmiştir. Konuya dair bilgisi olan görüşmeciler ise Zonguldak'ın yaklaşık iki yüz yıldır madencilik üzerinden geçimini sağladığından ve bölge insanının bu faaliyetle bütünlük bir yaşam pratiği geliştirmesinden ötürü bu dönüşüme tereddütle yaklaşacağından söz etmiştir. Bu bağlamda Zonguldak'taki iklim okulunda, adil geçişin nasıl gerçekleşebileceği meselesini tartışmanın bölgenin iklim krizine yönelik direncinin artmasına katkı sunabileceği sonucuna varılmıştır.</p>	<p>(Zonguldak özelinde) Zonguldak Maden İşçileri Gözünden İklim Krizi ve Adil Geçiş -Emine Akyel- (Dokuz Eylül Üniversitesi, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Bağımsız Araştırmacı)</p>
<p>“Afet esnasında kim ne yapar, nereye başvurur, kimden yardım ister... Bu konuda hiç çalışma yok”</p> <p>“Ciddi bir eğitim, bilgilendirme faaliyetine ihtiyacımız var”</p>	<p>Bozkurt sel felaketine sıklıkla vurgu yapan görüşmeciler afet öncesi, sonrası ve sonrasında yapılması gerekenlere dair sınırlı bir deneyime sahip olduklarını belirtmiştir. Öz örgütlenme modellerine dair bir pratikleri olmadığını dile getirmişlerdir. Dolayısıyla Akdeniz Bölgesi'ndeki yangınlarla mücadele noktasında yerel bir örgütlenme modeli geliştiren kişilerin deneyimlerinin bölge için iyi bir örnek teşkil edebileceği düşünülmüştür.</p>	<p>(Kastamonu özelinde) İklim Afetlerine Karşı Yapabileceklerimiz -Akyaka Afet Gönüllüleri-</p>
<p>“Züccaciye dükkânına girmiş bir fil düşünün, Filyos Vadisi'nde şu anda durum bu”</p> <p>“Bizim bölgenin bir araya gelme problemi, bir örgütlenme sorunu var”</p> <p>“8 yıldır bu mağara taşkını sorununa bir çözüm bulunabilmiş değil. Çatalağzı beldesinin 7 mahallesi var ve 2 mahallesi doğrudan etkileniyor”</p>	<p>Görüşmeler esnasında bölgedeki güncel sorunların bazılarında vurgu yapılmıştır (ör. Filyos Vadisi Projesi, Çatalağzı mağara taşkınları ve örgütlenme sorunları). Kadın hareketinin güçlendirilmesine yönelik ihtiyaçlar dile getirilmiştir. Katılımcıların ilişkilerinin artmasına ve güncel sorunlar üzerine birlikte neler yapılabileceğine dair çözüm önerilerinin geliştirilmesine fayda sağlayabileceği gözetilerek çeşitli grup çalışmaları planlanmıştır.</p>	<p>Grup Çalışmalarının Temaları</p> <ul style="list-style-type: none"> * İklim afetlerine (sel, heyelan) karşı mahalle dayanışması kurulması * Filyos Vadisi özelinde kampanya çalışması * Bölgede bir kadın kooperatifinin inşası * Çatalağzı Mağara Taşkınları'na karşı bir dayanışma ağının kurulması

İKLİM OKULU

A) ZONGULDAK İKLİM OKULU

29 Nisan 2023 tarihinde, Zonguldak TMOBB Makine Mühendisleri Odası'nda gerçekleştirilen iklim okuluna çoğunluğunu kadınların oluşturduğu 34 kişi katılım göstermiştir. Orta yaşlı katılımcı sayısı genç katılımcılara kıyasla oldukça fazladır. Katılımcıların yer aldıkları oluşumlar içerisinde üniversiteler, çevre platformu, belediye, kooperatif, sendikalar, çeşitli vakıflar, dernekler ve kamu kurum ve kuruluşları bulunmaktadır. İklim okulunda yapılan sunumların, etkinliklerin ve yürütülen tartışmaların etkisini ölçmek amacıyla nitel bir araştırma gerçekleştirilmiştir.

Etkinlik için alınan kayıtlar ve demografik bilgiler göz önünde bulundurularak, iklim okulu başlamadan önce biri genç olmak üzere iki kadın ve bir orta yaşlı erkek katılımcıya burada bulunmaktan dolayı hisleri, etkinliğe dair beklentileri ve iklim adaleti, adil geçiş, adil dönüşüm gibi kavramların yaptığı

çağrışımlar sorulmuştur. İklim okulu gerçekleştirildikten sonra ise yine aynı katılımcılara etkinlik sonrası hislerine, etkinliğe dair beklentilerinin ne ölçüde karşılandığına, etkinlik sonrası akıllarında en çok hangi konuların kaldığına, iklim adaleti, adil geçiş, adil dönüşüm gibi kavramlara dair fikirlerine yönelik sorular yöneltilmiştir. Katılımcılar ile yarı yapılandırılmış mülakat tekniği kullanarak görüşülmüştür. Görüşmeler betimsel kodlama tekniği kullanılarak kodlanmış ve çıkan örüntüler kendi içlerinde gruplandırılmıştır.

Ayrıca etkinlik sonunda tüm katılımcılardan, etkinliği değerlendirebilecekleri bir anket doldurmaları rica edilmiştir. Bu ankette de yine mülakat sorularına benzer bir şekilde katılımcıların etkinlik sonrası hisleri, etkinliğe yönelik beklentilerinin karşılanıp karşılanmadığı, etkinlik sonrası akıllarında en çok nelerin kaldığı sorulmuştur.

a) Zonguldak'ta Yapılan Mülakatlarda Neler Ön Plana Çıktı?

Etkinlik öncesinde katılımcılar arasından üç kişi rastgele seçilerek belirlenmiş ve kendileriyle mülakat yapılmıştır. Etkinlik sonrasında ise yine aynı katılımcılarla görüşülmüştür.

1) Etkinlik Öncesi

HİSLER

- ▶ "Böyle bir çalışmanın bir parçası olmaktan dolayı gururluyum"
- ▶ "Çok mutluyuz"

ADİL GEÇİŞ / DÖNÜŞÜM VE İKLİM ADALETİ

- ▶ "İnsanların gösterdiği baskıyla bu doğrultuda adımlar atılabilir"
- ▶ "Hükümetler ve sermaye de sorumluluk almalı"

BEKLENTİLER

- ▶ "Bilgilenmek adına buradayım"
- ▶ "Hep birlikte ne yapabiliriz konuşmak hoşumuza gidecektir"

1a. Burada bulunmaktan dolayı neler hissediyorsunuz?

Üç katılımcı da etkinliğe gelmiş olmaktan dolayı pozitif duygular (ör., sevinç, heyecan, mutluluk, hoşnutluk, gurur) içerisinde olduğunu dile getirmiştir.

1b. Etkinliğe dair beklentileriniz neler?

Üç katılımcı ağırlıklı olarak iklim hareketine dair bilinç düzeylerinin artmasına ve daha fazla bilgi sahibi olmaya yönelik beklentileri olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca birlikte neler yapılabileceğinin tartışılmasını, iklim hareketinin görünürlüğünün artmasını, bu tür etkinliklerin süreklilik arz etmesini temenni ettiklerini belirtmişlerdir.

1c. Adil geçiş, adil dönüşüm, iklim adaleti gibi kavramlar sizlere neler çağırıyor?

Üç katılımcı da ağırlıklı olarak, adil geçiş ve iklim adaleti için insanların bu konular özelinde bilgi sahibi olması ve ortak bir mücadele içerisine girmesi gerektiğine vurgu yapmıştır. Adil geçişin ve iklim adaletinin gerçekleştirilebilmesi doğrultusunda hem hükümetlerin hem de sermayenin sorumluluk alması gerektiğinin altı çizilmiştir. Ayrıca böylesi bir dönüşümün yalnızca insan türünün değil tüm türlerin iyi oluşunu gözetmesi gerektiğine değinilmiştir. İklim adaletinin ve adil dönüşümün gerçekleştirilebilmesi için insanların kültürel değerlerinin ve yaşam biçimlerinin de hesaba katılmasının önemi belirtilmiştir. Tüm bu sürecin kendi içerisinde pek çok zorluğu da barındırdığı ifade edilmiştir (ör. kısa bir süre içerisinde uzun vadeli planlar yapmak, insanları bu konuda ikna etmek, bu konulardaki akademik çalışmaların yeni yeni hız kazanması).

2) Etkinlik Sonrası

HİSLER

- ▶ "İyi ki geldim diyorum"
- ▶ "Çok hoşuma gitti"

BEKLENTİLER

- ▶ "Kesinlikle karşılandı"
- ▶ "Evet, beklentilerim karşılandı"

ADİL GEÇİŞ / DÖNÜŞÜM VE İKLİM ADALETİ

- ▶ "Türkiye için uzun bir yol olduğunu düşünüyorum"
- ▶ "Uzun yıllardan beri madencilik yapan bir bölgede insanları ikna etmenin kolay olduğunu düşünmüyorum"

AKILDA KALANLAR

- ▶ "Engellilerin, çocukların, kadınların özel ihtiyaçları"
- ▶ "Afetlerden sonra engellilerin karşılaşılabileceği özel sorunlar"

2a. Bugünün sonunda neler hissediyorsunuz?

Üç katılımcı da etkinliğe katılmış olmaktan dolayı olumlu hisler (ör.hoşnutluk, mutluluk, heyecan) içerisinde olduklarını ifade etmiştir. Bir katılımcı ise etkinlik süresinin uzunluğu ve içeriğinin doluluğu sebebi ile yorgun olduğunu dile getirmiştir.

2b. Etkinliğe dair eklentileriniz karşılandı mı?

Katılımcıların üçü de etkinliğe dair beklentilerinin karşılandığını belirtmiştir. Özellikle yeni bilgiler edindiklerine ve bilinç düzeylerinin arttığına vurgu yapmışlardır. Ayrıca, benzer kaygılar güden ve farklı alanlarda faaliyet gösteren insanlarla bir araya gelmiş ve bağlantı kurmuş olmaktan dolayı memnun olduklarını ifade etmişlerdir.

2c. Aklınızda en çok neler kaldı?

Dezavantajlı gruplar olarak nitelendirilen kadınların, çocukların, yaşlıların ve engellilerin iklim hareketi içerisinde kendi özgül ihtiyaçlarının olabileceği üç katılımcının da zihinlerinde en çok yer eden noktadır. Katılımcılar bu soruyu cevaplandırırken, herhangi bir doğal afet durumunda dezavantajlı grupların diğer gruplara göre daha fazla etkileneceğini vurgulamıştır.

2d. Adil geçiş, adil dönüşüm, iklim adaleti gibi kavramlar sizlere şimdi neler çağırıyor?

Etkinlik sonrasında üç katılımcı bu kavramlarla ilgili düşüncelerini dile getirirken; bu kavramları hükümetlerin ve sermayenin sorumlulukları, kültürel kodların önemi üzerinden ele almaya devam etmiştir ancak sürecin kendi içerisinde barındırdığı zorluklara yapılan vurgunun arttığı gözlemlenmiştir.

b) Zonguldak'ta Yapılan Anketlerde Neler Görüldü?

Etkinlik sonuna kadar kalan 21 katılımcı bu anketi doldürmüştür. Katılımcılar, anket sorularına ağırlıklı olarak aşağıdaki cevapları vermişlerdir.

Burada bulunmaktan dolayı neler hissediyorsunuz?	Etkinliğe dair beklentileriniz karşılandı mı? (10 tamamen karşılandı - 1 hiç karşılanmadı)	Aklınızda en çok neler kaldı?
<ul style="list-style-type: none">► Umutlu► Bir arada olmaktan dolayı mutlu► Bilgili, aydınlanmış	<ul style="list-style-type: none">► Katılımcıların verdikleri en yüksek puan 10, en düşük puan 7'dir. Ortalama puan ise 8.47'dir.	<ul style="list-style-type: none">► Ormansızlaşma► Çaycuma örneği► Dezavantajlı grupların temsiliyeti sorunu

c) Zonguldak Özelinde Mülakat ve Anket Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Hem mülakat hem de anket sonuçları bizlere genel itibariyle katılımcıların etkinlikte yer almış olmaktan dolayı olumlu hislere sahip olduklarını ve etkinliğe yönelik beklentilerinin karşılandığını göstermektedir. Görüşmeler ise özel olarak; katılımcıların iklim hareketine dair daha fazla bilgi sahibi olmaya, konuya dair bilinç düzeyinin artmasına, diğer insanlarla bir araya gelip tartışmaya yönelik beklentileri olduğunu gün yüzüne çıkarmıştır. Her ne kadar mülakat sonuçları dezavantajlı grupların ihtiyaçlarının dolayısıyla iklim adaletinin akıllarda en çok kalan nokta olduğunu gösterse de anket sonuçları içerisinde, bölgenin iklim krizinden nasıl etkilendiğine ve yerel yönetimlerin iklim değişikliğine uyum sürecinde atmış oldukları somut adımlara dair vurguların da olduğu görülmektedir. Bu bağlamda etkinliğin; iklim krizinin bölgedeki etkisinin değerlendirilmesi özelinde bilgilendirici paylaşımların yapılmasına, yerel

yönetimlerin iklim dostu politikalarının incelenmesine ve iklim adaleti kapsamında dezavantajlı grupların özgül ihtiyaçlarının altının çizilmesine yönelik bölge ihtiyaçlarını karşıladığından söz edilebilir. Bu durum, paydaşların kapasite geliştirme çalışmalarının desteklenmesine yönelik proje amacına da ayrıca hizmet etmektedir.

Adil geçiş, adil dönüşüm ve iklim adaleti gibi kavramların tanımları incelendiğinde görüşülen katılımcıların tamamının bu kavramları ekonomik ve sosyal politikalar ile ilişkilendirdiği görülmüştür. Böylesi bir bağlantının kurulmuş olması bizlere, Zonguldak'taki iklim okuluna katılım gösteren kişilerin bu kavramlara dair temel bir bilgiye sahip olma ihtimallerinin yüksek olabileceğini göstermektedir. Geçiş sürecinin zorluğuna dair vurgunun etkinlik öncesine kıyasla artması ise etkinlik boyunca bu kavramların pek çok farklı bağlamda ele alınması ile ilişkilendirilebilir. Kavramın çok

yönlülüğünün gözler önüne serilmesi sonucu katılımcılar, adil geçiş sürecinin zorluklarını daha kapsamlı düşünmeye başlamış ve dolayısıyla etkinlik sonrasında bu konuya daha çok değinmiş olabilir.

Etkinliğe, Çaycuma Belediyesi Başkanı ve belediye temsilcileri ile çok çeşitli kurum ve oluşumlardan (ör. üniversiteler, dernekler, vakıflar, platformlar, kooperatifler, sendikalar) gelen kişiler katılım göstermiştir. Gerek etkinlik süresince gerekse verilen molalarda katılımcılar, hem belediye

başkanı ve belediye temsilcileri hem de birbirleri ile bire bir diyaloga girme fırsatı elde etmiştir. Katılımcıların içerisinde buldukları kurum ve oluşumların çeşitliliği ve yerel yönetimi temsil eden kişiler ve birbirleri ile olan etkileşimleri değerlendirildiğinde; iklim değişikliğine uyum sürecinde paydaşların katılımının artırılmasına ve ilişkilerinin geliştirilmesine yönelik projemizin en temel amaçlarını hayata geçirmek hususunda, Zonguldak'ta gerçekleştirilen iklim okulunda önemli adımların atıldığı savunulabilir.

B) KASTAMONU İKLİM OKULU

30 Nisan 2023 tarihinde Kastamonu Ticaret ve Sanayi Odası'nda gerçekleştirilen iklim okuluna ağırlıklı olarak kadınların bulunduğu ve yaş dağılımının dengeli olduğu 18 kişi katılmıştır. Katılımcıların yer aldıkları oluşumlar içerisinde üniversiteler, çevre platformu, kadın platformu, belediye, meslek odası,

çeşitli dernekler ve kamu kuruluşları bulunmaktadır. Katılımcı sayısının sınırlı oluşundan ötürü Kastamonu iklim okulunda yapılan sunumların, etkinliklerin ve yürütülen tartışmaların etkisini ölçmek için etkinlik öncesinde ve sonrasında yalnızca bir anket çalışması yapılmıştır.

a) Kastamonu’da Yapılan Anketlerde Neler Bulundu?

Katılımcılar, anket sorularına ağırlıklı olarak aşağıdaki cevapları vermişlerdir.

ETKİNLİK ÖNCESİ (soruları yanıtlayan 8 katılımcı vardır)		ETKİNLİK SONRASI (soruları yanıtlayan 8 katılımcı vardır)		
Burada bulun- maktan dolayı neler hissediyorsunuz?	Etkinliğe dair beklentileriniz neler?	Kendinizi nasıl hissediyorsunuz?	Etkinliğe dair beklentileriniz karşılındı mı (10 tamamen karşılındı – 1 hiç karşılındı)?	Aklımızda en çok neler kaldı?
<ul style="list-style-type: none">► Mutluluk► Heyecan	<ul style="list-style-type: none">► Bilgi sahibi olmak► Bilinçlenmek	<ul style="list-style-type: none">► Mutlu► Bilgili	<ul style="list-style-type: none">► Katılımcıların verdikleri en yüksek puan 10, en düşük puan 6’dır. Ortalama puan ise 8.37’dir.	<ul style="list-style-type: none">► Ormansızlaşma► Kırılan grupların ihtiyaçları► Yereldeki insanların afetlere müdahalesi

b) Kastamonu Özelinde Anket Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Anket sonuçları genel itibariyle katılımcıların etkinlikte yer almış olmaktan dolayı olumlu hislere sahip olduğuna işaret etmektedir. Katılımcılar iklim hareketine dair daha fazla bilgi sahibi olmaya ve konuya dair bilinç düzeylerinin artmasına yönelik bir beklenti içerisinde ve vermiş oldukları puanlar bu beklentilerin genel itibariyle karşılandığını göstermektedir. Dezavantajlı grupların ihtiyaçları, bölgenin iklim krizinden nasıl etkilendiği ve Akyaka Afet Gönüllülerinin deneyimi akıllarda en çok kalan konular olmuştur. Dolayısıyla etkinliğin iklim krizinin bölgedeki etkisinin değerlendirilmesine yönelik bilgilendirici paylaşımların yapılmasına, iklim adaleti kapsamında dezavantajlı grupların

özgül ihtiyaçlarının gözetilmesinin önemini vurgulanmasına ve afet yönetimine dair deneyim aktarımlarının gerçekleşmesine yönelik ihtiyaçları karşıladığı söylenebilir.

Etkinliğe katılım gösteren kişilerin gerek etkinlik süresince gerekse verilen molalarda birbirleri ile diyaloga girmek konusunda çekindikleri gözlemlenmiştir. Bölgedeki belediyelerden ise herhangi bir katılım gösterilmemiştir. Bu bağlamda; iklim değişikliğine uyum sürecinde paydaşların katılımının artırılmasına ve ilişkilerinin geliştirilmesine yönelik projemizin en temel amaçlarını gerçekleştirmek konusunda, Kastamonu’da gerçekleştirilen iklim okulunda sınırlı bir yol alındığı söylenebilir.

C) İKLİM OKULLARININ GENEL DEĞERLENDİRMESİ

1 Zonguldak ve Kastamonu'da gerçekleştirilen iklim okullarının katılımcıları, bu etkinliklerin bir parçası olmaktan dolayı ağırlıklı olarak pozitif duygular içerisinde olduklarını belirtmiştir. Katılımcıların etkinlik sonrasındaki duygularını ifade ederken mutlu, bilgili, umutlu gibi sözcükleri tercih etmesi bölgedeki dayanışmanın kuvvetlenme ihtimaline yönelik olumlu veriler sunmaktadır.

2 Genel itibarıyla katılımcıların bilgilenebilir ve bilinçlenmeye yönelik ortak bir beklenti içerisinde oldukları görülmektedir. Zonguldak'taki katılımcıların Kastamonu'dakilere farklı olarak iklim krizi ile mücadele hususunda birlikte neler yapılabileceğini tartışmaya yönelik de bir beklentileri olduğu görülmüştür. Böylesi bir farklılık, Zonguldak'taki katılımcılar arasında çevre hareketi içerisinde aktif olan pek çok kişinin bulunması ile açıklanabilir. Halihazırda çevre müca-

delesi içerisinde yer alıyor olmaktan ötürü Zonguldak'taki katılımcılar dayanışmanın önemi konusunda daha tecrübeli ve bilgili olabilir; bu durum, etkinliğe yönelik birlikte mücadelenin inşasıyla ilgili bir beklenti içerisinde bulunmalarını açıklayabilir. Ancak her ne kadar aralarında bir farklılık olsa da her iki okulda da katılımcılar, beklentilerinin büyük ölçüde karşılandığını belirtmiştir.

3 Zonguldak ve Kastamonu'daki katılımcılar akıllarda en çok kalan noktalar konusunda büyük ölçüde -bölgenin iklim krizinden nasıl etkilen- diği ve kırılgan grupların ihtiyaçlarının da hesaba katılmasının önemi- ortaklaşmaktadır. Ancak Zonguldak'taki iklim okulunda Çaycuma örneğinin öne çıkmış olmasında Çaycuma Belediyesi Başkanı'nın ve temsilcilerinin varlığı etkili olmuş olabilir. Kastamonu'da ise afet deneyimine sahip kişilerin aktarımlarının daha çok akılda kalmış ol-

ması son derece anlaşılır bir durumdur, zira bölgede geçtiğimiz yıllarda pek çok kez sel felaketi yaşanmıştır.

4 Katılımcılardan alınan olumlu geri dönütler ve akılda kalan noktalar; ihtiyaç analizi sonucu ortaya çıkan ihtiyaçların, iklim okullarındaki aktarımlar ve tartışmalar sonucu anlamlı bir düzeyde karşılanmış olduğunu göstermektedir.

5 Hem katılımcı sayısının çeşitliliği hem de yerel yönetimlerden birçok temsilcinin bulunuşu proje hedeflerinin gerçekleştirilmesini Zonguldak'ta mümkün kılarken, Kastamonu'da görece daha sınırlı düzeyde bir yol alınabilmiştir. Bu durumun altında Kastamonu iklim okulunda yerel yönetimlerden temsilcilerin

bulunmayışı, katılımcı sayısının ve çeşitliliğinin sınırlı oluşu yatıyor olabilir.

6 6 Şubat 2023 tarihinde, merkezi Kahramanmaraş olan deprem felaketi sonrasında depremin tüm ülke genelinde yaratmış olduğu etki sebebiyle Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) 2022-2023 eğitim ve öğretim yılının bahar döneminin çevrimiçi bir şekilde tamamlanmasını uygun bulunduğunu açıklamıştır (Yamamoto ve Altun, 2023). İklim okullarının gerçekleştirildiği dönemde, öğrencilerin eğitimlerine uzaktan devam ediyor olması katılımcılar arasında niçin oldukça sınırlı sayıda öğrencinin bulunduğunu açıklayan faktörlerden biri olabilir.

Zonguldak ve Kastamonu iklim okullarının tamamlanmasından sonra proje ekibi, 2021 yılında yaşanan sel felaketinin ardından Bozkurt'taki toparlanma ve iyileşme sürecinde gelinen noktayı gözlemek amacıyla yola çıkmış ve bölgeye bir günlük saha ziyareti gerçekleştirmiştir. Ziyaretin ve yapılan gözlemlerin detaylarına, raporun bir sonraki bölümde kapsamlı bir şekilde yer verilmiştir.

İKİ YILIN ARDINDAN BOZKURT

11 Ağustos 2021 tarihinde Batı Karadeniz bölgesi, yoğun yağışların ardından gelen sel ve heyelan felaketleri ile sarsılmıştır (Ünal, 2021). Kastamonu, Sinop ve Bartın illeri felaketlerden en çok etkilenen iller olmuş ve resmi verilere göre ise 97 kişi yaşamını yitirmiştir (Kahyaoğlu, Gücüküoğlu ve Bostancı, 2022). Felaketten ötürü en büyük zararın Kastamonu iline bağlı Bozkurt ilçesinde yaşandığı görülmüştür (Bilgen, Balcı ve Kalça, 2022). İlçenin yukarıda kalan kesimlerindeki erozyonların ve aşağı kalan kesimlerinde ise büyük su kütleleri ile taşınan süprüntü yığınlarının yerleşim yerlerinde, tarım arazilerinde, köprü ve yol gibi ulaştırma yapılarında, turizm, ticaret ve sanayi alanlarında ciddi hasar bıraktığı tespit edilmiştir (Doruk, 2021; Bilgen, Balcı ve Kalça, 2022).

Sel felaketi sonrası Yeşil Düşünce Derneği ekibinden Özge Doruk (2021), bölgenin toparlanma ve iyileşme sürecini incelemek amacıyla 26-28 Kasım 2021 tarihleri arasında bölgede bir saha araştırması gerçekleştirmiştir. Bölgede yaptığı derinlemesine görüşmeler; sel felaketi sonrası afet koordinasyonunun yetersiz kaldığını ve kırılğan grupların ise (ör. kadınlar, çocuklar, yaşlılar) süreçten daha fazla etkilendiğini göstermektedir. Saha notlarından hazırlanan raporda ise

bölgede yapılması gerekenler, eksiklikler ve ihtiyaçlar üzerinde durulmuş, çeşitli öneriler sunulmuştur. Felaketin ve saha araştırmasının üzerinden geçen iki yılın ardından bölgedeki toparlanma ve iyileşme sürecinde gelinen noktayı tespit etmek amacıyla, Yeşil Düşünce Derneği proje ekibi bölgeye ikinci bir ziyaret düzenleme kararı almıştır. 1 Mayıs 2023 tarihinde Bozkurt ilçesinin felaketten en çok etkilenen köylerinin başında gelen Bayramgazi Köyü ziyaret edilmiş, köy muhtarı aracılığıyla köyde yaşayan kişiler ile köyün dayanışma merkezinde bir araya gelinmiştir. Hem bireysel hem de grup olarak felaket esnasında ve sonrasında yaşananlar ve oluşan ihtiyaçlar, kimlerin afetten nasıl ve ne ölçüde etkilendiği, devlet kurumlarının afeti yönetim biçimi ve afet sonrası oluşan ihtiyaçları ne ölçüde karşıladığı üzerine sohbet edilmiştir. Bölgenin civarı bir araç vasıtasıyla gezilmiş, fotoğraf çekimleri gerçekleştirilmiştir. Bütün bir gün boyunca iki araştırmacı sürekli, doğrudan ve katılarak toparlanma ve iyileşme süreci üzerine gözlem yapmış ve sonrasında gözlemlerini bir gözlem kılavuzuna işlemiştir. Gözlem yoluyla toplanan bu veriler, iki sene önce gerçekleştirilen saha araştırması bulguları ile birlikte aşağıdaki tabloda karşılaştırmalı bir şekilde ele alınmıştır.

2021 SAHA ZİYARETİ	2023 SAHA ZİYARETİ		
Doruk'un Gözlem Notları (2021)	Gözlem Soruları	Birinci Araştırmacının Gözlem Notları	İkinci Araştırmacının Gözlem Notları
<p>Dere yatağından taşan sel sonrası bölgede zarar gören evlerin yıkımı gerçekleştirilmiştir. Bununla beraber ıslah çalışması kapsamında dere yatağının genişletilmesi sebebiyle de sağlam olan bazı binaların yıkımına karar verilmiştir. Evlerini kaybeden insanların hangi koşullarda ne şartlarda yeni evlerine yerleştirilecekleri konusunda ise sel felaketinin üzerinden aylar geçmesine rağmen bir belirsizlik bulunmaktadır.</p>	<p>Sel felaketinin ardından bölgenin yeniden inşası üzerine gözlemlerinizi/işittikleriniz neler?</p>	<p>Selden sonra devlet kurumları bazı önlemler almak ve şehri yeniden yapılandırmak üzere harekete geçmiş. Ancak anladığım kadarı ile selden sonra uzun bir süre bölgeye gelinmemiş. İlçe merkezi büyük oranda yeniden yapılmış ancak dere yatağı yakınındaki yolların ve evlerin inşaatları tam olarak bitmemiştir. Dere yatağına yakın binalarda hala daha ilk katların kullanıma izin verilmiyormuş. Binalarda bugün bile selin açtığı yarıklar - çarpma izleri, su izleri vb. gibi izler görülüyor.</p>	<p>2023 yılı başına kadar bölgenin yeniden inşasının çok yavaş ilerlediğini fakat son birkaç ay içerisinde inşaatların oldukça hızlandığını öğrendim. Fakat insanlar yeni yapılan binalara nasıl ve ne zaman, ne şekilde yerleşecekleri konusunda bilgi sahibi değil. Katılımcı bir süreç yaşamıyor.</p>
<p>Güncel, şeffaf ve düzenli bilgi akışının yerel yönetimler ve kamu kurumları tarafından karşılanmadığı gözlemlenmiştir. Belediyenin sitesinde afet sonrası yapılan güncellemeler yaklaşık iki ay kadar sürmüştür.</p>	<p>Bölgede yaşanacak bir afet durumunda koordinasyonun olması işleyişine yönelik gözlemlerinizi/işittikleriniz neler?</p>	<p>Sel felaketi esnasında akrabalar birbirilerini kurtarmak için bireysel çaba sarf etmiş. Birbirlerine ulaşmaya çalışmışlar. Belli bir zaman geçtikten sonra ekipler gelmişler. Sonrası dönemler için koordinasyonun nasıl işleyeceğini kestirmek güç.</p>	<p>Herkes kendi bireysel çabalarıyla toparlanmaya çalışıyor. Kurumlar arası iletişim ast üst ilişkisinden ibaret, herhangi bir deneyim paylaşımı yapıldığını ve bir sistemin oturtulduğunu gözlemledim.</p>
<p>Konteyner evlerin olduğu bölgeye yapılan ziyaret esnasında özellikle kırılğan olarak tanımlanan grupların hareket kısıtlılığı gözlemlenmiştir. Bu evlerde yaşayan yaşlı insanlar, özel gereksinimli bireyler, bakım rolünü üstlenen kadınların yaşanan kriz ile birlikte konumları çok daha kırılğan bir noktaya taşınmıştır.</p>	<p>Sel felaketinden bu yana geçen zaman zarfında demokrasi, temel insan hakları, toplumsal cinsiyet eşitliği gibi alanlardaki yahut kırılğan grupların ihtiyaçlarına yönelik atılan adımlardan yana gözlemlerinizi/işittikleriniz neler?</p>	<p>Bu konuda özellikle yapılmış bir çalışma olduğuna dair bir diyaloga tanık olmadım.</p>	<p>Herhangi bir hak alanında bir adım atıldığını gözlemlemedim. Her şey halen yoğun olarak insanı yardım perspektifi ile ilerliyor. Ana akım içerisinde değil de kırılğan bir yerde kalıyorsanız ve sizi temsil eden bir siyasi yapı yoksa bilgiye, ekonomik ve sosyal olanaklara erişmeniz çok zor. Sesinizi duyurmanız da keza aynı şekilde. Gözlemlerim bu yönde.</p>

2021 ve 2023 Saha Ziyaretlerinin Karşılaştırılması

1 Dere yatakları üzerine inşa edilen köprülerin yıkılmasıyla oluşan molozların ve büyük su kütleleri ile taşınan yığınların yaratmış olduğu zararın ardından kamu kuruluşları bölgeyi yeniden yapılandırma çalışmalarına başlamıştır. Ancak yapılan gözlemler, bu çalışmaların kısa bir süre önce hız kazanmış olduğunu ortaya çıkarmıştır. Evlerini kaybeden ve konteynerlarda yaşamak durumunda kalan kişiler ise inşa edilen yeni yapılara ne zaman ve nasıl taşınacaklarına dair hala daha bir bilgi sahibi olmadıklarını aktarmışlardır. Kamu kurumları ile yereldeki insanlar arasındaki iletişimin oldukça zayıf olduğu gözlemler sonucu elde edilen veriler arasındadır. Bu durum yerelde yaşayan insanlar açısından belirsizliklerin hala daha sürmekte ve afetin üzerinden iki seneye yakın bir süre geçmiş olmasına rağmen bölgenin toparlanma ve iyileşme sürecinin devam etmekte olduğunu göstermektedir.

2 94 kişinin yaşamını yitirdiği, hayatta kalan pek çok insanın ise ekonomik ve sosyal kayba uğradığı bu felaketin ardından bölgede afet koordinasyonuna yönelik herhangi bir adım atılmadığı tespit edilmiştir. Bu durum, bölgede yaşayan ve halihazırda pek çok açıdan kayba uğramış olan kişileri gelecekte yaşanacak olası sel ve heyelan riskleri karşısında daha da savunmasız bırakmaktadır. Nitekim, afetin üzerinden bir sene

geçmeden meteoroloji bölgeye yönelik kırmızı kodlu kuvvetli sağanak uyarısında bulunmuş (Yeşil Gazete, 2022a), iki kişinin sel sularına kapılarak kaybolduğu haberi alınmıştır (Yeşil Gazete, 2022b). İklim krizi ile birlikte şiddeti ve sıklığı artması öngörülen yağışların daha fazla kayba yol açmaması ve bölgede devam etmekte olan ekonomik ve sosyal adaletsizliğin derinleşmemesi için yereldeki insanların da katılımıyla bölgeye yönelik acil eylem planı geliştirilmeli ve ivedilikle hayata geçirilmelidir.

3 Yapılan gözlemler; kırılğan gruplar olarak nitelendirilen kadınların, çocukların, yaşlıların ve engellilerin özgül ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik bölgede kalıcı faaliyetlerin gerçekleştirilmediğini ortaya koymaktadır. Bölgedeki kadınların, çocukların, yaşlıların ve engellilerin güçlendirilmesine yönelik aktif faaliyet yürüten sivil toplum kuruluşlarının varlığı sınırlıdır. Bu bağlamda, ihtiyaç analizi için Kastamonu ilinden az sayıda kurum ve oluşuma ulaşılmış olması, Kastamonu iklim okulunun katılımcı sayısının ve çeşitliliğin sınırlılığı tesadüfi değildir. Afet koordinasyonu ile birlikte bölgedeki hak temelli sivil toplum kuruluşlarının güçlendirilmesi buradaki kırılğan grupların iklim krizi ile birlikte doğan özgül ihtiyaçlarının karşılanması için ciddi önem arz etmektedir.

Gerçekleştirilen iki iklim okulunun ve Bozkurt saha ziyareti sonuçlarının değerlendirilmesinin ardından daha geniş bir kitle ile iklim krizinin bölgedeki etkisini tartışmak, yerelde yaşayan insanların bu sorundan nasıl ve ölçüde etkilendiğini ele almak, bölge için geliştirilebilecek iklim dostu politikalar üzerine düşünmek ve iklim afetlerine karşı bölgede ne tür bir dayanışma ağının örülebileceğini sorgulamak amacıyla konuyla ilgili herkesin katılımına açık bir iklim forumu organize edilmiştir. Raporun bir sonraki bölümü, iklim forumunun içeriğini ve çıktılarını detaylı bir şekilde ele almaktadır.

Kastamonu
Bozkurt
ilçesinde yaşanan
sel felaketinin
ardından sular
altında kalmış
bir ev

İKLİM FORUMU

22 Haziran 2023 tarihinde ise projenin son faaliyeti olarak çevrimiçi bir iklim forumu gerçekleştirilmiştir. Forumu Urfa, Mersin, Ankara, İstanbul, Bolu, Kastamonu, Zonguldak, Tokat, Bursa, İzmir, Mardin, Kocaeli gibi çeşitli illerden toplamda 36 kişi katılmıştır. Katılımcıların yer aldıkları oluşumlar içerisinde meslek barosu, valilik, enstitü, belediyeler, sivil toplum kuruluşları ve üniversiteler bulunmaktadır.

İklim Forumu; derneğimizin ve projemizin tanıtımı ile başlamış, etkinliğin akışına dair bir bilgilendirme yapılmıştır. Ardından Avrupa İklim Ağı ekibinden Özlem Katsöz; iklim krizinin etkilerini, bu etkiler ile mücadele noktasında bugüne kadar nelerin yapıldığını ve bugünden sonra nelerin yapılması gerektiğini ele aldığı bir sunum gerçekleştirmiştir. Daha sonra katılımcılar, tartışmak istedikleri konu

başlıklarına göre dört gruba ayrılmıştır. Grup çalışmalarında tartışılmak üzere aşağıdaki sorular belirlenmiştir:

1) Zonguldak'ta termik santrallere karşı alternatif olarak yeşil dönüşüm nasıl mümkün olabilir?

2) Batı Karadeniz'de iklim dostu işler neler olabilir, bu işlerin teşvik edilmeleri nasıl sağlanabilir?

3) Batı Karadeniz'de sellerden ve heyelanlardan en çok etkilenen topluluklar ile ilgili neler yapılabilir?

4) Batı Karadeniz'de iklim afetlerine karşı yerel dayanışma nasıl örgütlenebilir?

Her bir grup içerisinde katılımcıları, görüşlerini özgürce beyan etmeleri konusunda teşvik etmekle; tartışmayı sağlıklı bir şekilde yönlendirmekle; oluşabilecek olası olumsuzlukların önüne geçmekle (ör. ayrımcı söylemlerin dile getirilmesi, nezaket sınırlarını aşan

ifadelerin kullanılması, vb.); her bir grup üyesinin eşit katılımının önünü açmakla görevlendirilmiş kolaylaştırıcılar/moderatörler ve dernek çalışanları yer almıştır. Grup içi tartışmaya bir zemin hazırlaması adına kolaylaştırıcılar, tartışmaları başlatmadan önce kendi sorularına dair ufak sunumlar gerçek-

leştirmişlerdir. Yaklaşık bir saat süren grup içi tartışmaların ardından tüm katılımcılar yeniden bir araya gelmiş ve her bir grup yapmış olduğu tartışmanın detaylarını diğer katılımcılar ile paylaşmıştır. Forum sonunda ise katılımcılardan etkinliği değerlendirebilecekleri bir anket doldurmaları rica edilmiştir.

a) Grup Çalışmalarında Katılımcılara Yöneltilen Sorular

Katılımcılar, anket sorularına ağırlıklı olarak aşağıdaki cevapları vermişlerdir.

SORULAR	TARTIŞMALARDA ÖNE ÇIKAN BAŞLIKLAR
Zonguldak'ta termik santrallere karşı alternatif olarak yeşil dönüşüm nasıl mümkün olabilir?	<ul style="list-style-type: none">▶ Alternatif bir istihdam alanı olarak tarım sektörü üzerine tartışılmış, bölgeye özel güçlü bir tarım politikasının geliştirilebileceği üzerinde durulmuştur. Bu bağlamda ziraat odalarına ve küçük çiftçilere çeşitli desteklerin sağlanabileceği (ör. ekipman yardımı, yakıt desteği, vb.) düşünülmüştür.▶ Kömür madenlerinde çalışan kişilerin olası bir afet durumunda yapılacak arama-kurtarma çalışmalarından sorumlu olabilecekleri belirtilmiş, bu doğrultuda bir istihdam alanı yaratılabileceği fikri ortaya atılmıştır.▶ Alternatif istihdam alanları belirlenirken sendikaların desteğini almanın önemli olduğuna değinilmiştir.▶ Zengin ekosistemi itibarıyla bölgenin, eko-turizm açısından önemli bir potansiyele sahip olduğu üzerinde durulmuştur.
Batı Karadeniz'de iklim dostu işler neler olabilir, bu işlerin teşvik edilmeleri nasıl sağlanabilir?	<ul style="list-style-type: none">▶ Bölgenin zengin ekosistemi gözetilerek eko-turizm, sağlık turizmi gibi alanlarda yeşil iş alanlarının yaratılabileceği düşünülmüştür.▶ Bölgede, organik tarım ve gıda merkezleri oluşturulabileceğine, Kastamonu yöresel lezzetlerine sürdürülebilir alternatiflerin geliştirilebileceğine yönelik fikirler öne sürülmüştür.▶ Bölgedeki iklim dostu işlerin; çeşitli vergi indirimleriyle, sivil toplum kuruluşlarının aldıkları ulusal ve uluslararası fonlarla ve yerel yönetimlerin sunacakları imkânlarla teşvik edilebileceğine değinilmiştir.
Batı Karadeniz'de sellerden ve heyelanlardan en çok etkilenen topluluklar ile ilgili neler yapılabilir?	<ul style="list-style-type: none">▶ Kırılgan gruplar içerisinde kadınların, göçmenlerin, yaşlıların, engellilerin, LGBTI+ bireylerin, çocukların, yoksulların olduğu tespiti yapılmıştır.▶ Afetlere yönelik hazırlıklar yapılırken tüm kırılgan grupların kendilerine özgü ihtiyaçlarının değerlendirilmesi gerektiği vurgulanmıştır.▶ İhtiyaçların kırılgan grupların da katılımıyla kamu görevlileri ve sivil toplum kurumları tarafından derlenebileceği ifade edilmiştir.
Batı Karadeniz'de iklim afetlerine karşı yerel dayanışma nasıl örgütlenebilir?	<ul style="list-style-type: none">▶ Bölgeye yönelik bütüncül bir perspektifin inşası için bölgedeki paydaşlar arasındaki iş birliklerinin artması gerektiği ifade edilmiş, bu bağlamda ortak projelerin geliştirilebileceği, farklı alanlardan insanların bir araya gelebileceği türden etkinliklerin organize edebileceği üzerinde durulmuştur.▶ Bölgedeki sivil toplum kuruluşlarının kapasitelerinin geliştirilmesi için çeşitli desteklerin sunulabileceği belirtilmiştir.▶ Sivil toplum kuruluşlarının yereldeki insanlarla bir araya gelip bilgilendirici çalışmalar yapması gerektiğine değinilmiştir.

b) Forum Sonrası Yapılan Anketlerde Neler Vurgulandı?

Toplamda 15 katılımcı etkinlik değerlendirme anketini doldurmuştur. Anket sorularına ağırlıklı olarak aşağıdaki cevaplar verilmiştir.

“Etkinlik beklentilerimi karşıladı” ifadesi sizin için ne kadar uygun (5 tamamen uygun – 1 hiç uygun değil)?	“Etkinlik dayanışma ağı oluşturulması açısından faydalıydı” ifadesi sizin için ne kadar uygun (5 tamamen uygun – 1 hiç uygun değil)?	“Bu proje kapsamında, bundan sonra düzenlenecek başka etkinliklere de katılmak isterim” ifadesi sizin için ne kadar uygun (5 tamamen uygun – 1 hiç uygun değil)?
► Katılımcıların verdikleri en yüksek puan 5, en düşük puan 3'tür. Ortalama puan ise 4.20'dir.	► Katılımcıların verdikleri en yüksek puan 5, en düşük puan 2'dir. Ortalama puan ise 3.87'dir.	► Katılımcıların verdikleri en yüksek puan 5, en düşük puan 3'tür. Ortalama puan ise 4.73'tür.

c) Forum Özelinde Grup Çalışmalarının ve Anket Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Grup çalışmasından öne çıkan başlıklar bizlere, forum için belirlenen soruların katılımcılar tarafından kapsamlı bir biçimde tartışıldığını göstermektedir. Her bir grup sorularını farklı bağlamlar üzerinden ele almayı başarmıştır. Örneğin termik santrallere alternatif geliştirilirken sendikalarla kurulacak ortaklıkların önemine değinilmiş, iklim dostu işler üzerine konuşulurken yöresel lezzetler üzerinden yerelde yaşayan insanların kültürel değerleri göz önünde bulundurulmuştur. Ayrıca kırılğan topluluklarla ilgili neler yapılabileceği üzerine düşünülürken grupların özgül ihtiyaçlarının farklılık gösterebileceği üzerinde durulmuş, yerel dayanışmanın nasıl geliştirilebileceği tartışılırken yalnızca bir kurumun ya da oluşumun değil bütün paydaşların katkısı gözetilmiştir. Forum sonunda her bir grubun tartışma başlıklarını sunmasıyla birlikte bölgede neler yapılabileceği sorusu, hem iklim adaleti hem iklim uyumu

hem de iklim dayanıklılığı çerçevesinde ele alınmıştır. Bir diğer ifade ile bölgede neler yapılabileceği sorusuna bütüncül bir yaklaşım getirilmiştir.

Anket sonuçları ise bizlere genel itibarıyla katılımcıların beklentilerinin karşılandığını ve ilerleyen etkinliklerde yeniden bir araya gelmek konusunda istekli olduklarını göstermektedir. Ancak sonuçlar katılımcıların, etkinliğin bölgede bir dayanışma ağı örmeye ne ölçüde hizmet ettiği konusunda soru işaretleri bulunduğunu göstermektedir. Bu soru işaretleri Batı Karadeniz bölgesinden katılımın sınırlı olmasıyla ve katılımcılar arasında yerel yönetimleri ve devletin ilgili kamu kurumlarını temsil eden kişilerin sınırlı varlığıyla ilişkilendirilebilir. Bu noktada; bölgede yaşayan, bölgedeki yerel yönetimleri yahut devletin ilgili kamu kurumlarını temsil eden kişilerin etkinliklere katılımı dayanışma ağının inşasına yönelik düşüncelerin netleşmesine katkı sunabilir.

Forum kapsamında gerçekleştiril-

rilen grup çalışmaları ve sonrasında elde edilen anket sonuçları; Bozkurt saha ziyareti değerlendirme notları ve iklim okullarının çıktılarını ile birlikte ele alındığında bölge özelinde geliştirile-

bilecek politika önerileri için zengin bir veri ortaya koymaktadır. Bu bağlamda raporun son bölümü, bölge için geliştirilebilecek alternatif politika önerilerine ayrılmıştır.

Projenin Kısıtlılıkları:

1) Zonguldak'tan farklı olarak Kastamonu'daki sivil toplum kuruluşları ve yerel yönetimlerle olan bağlantıların sınırlı olması ve iletişimin kuvvetlendirilmeye çalışıldığı süreçte yaşanan yıkıcı 6 Şubat depremi sebebiyle bu bölgede iklim okulunun yaygınlaştırılması süreci hedeflendiği ölçüde yürütülemedi.

2) Bütçe kısıtlılığı sebebiyle iklim okulları birer gün sürecek şekilde tasarlanmış, Bozkurt ziyareti bir günle sınırlı tutulmuş ve iklim forumu çevrimiçi bir ortamda gerçekleştirilmek durumunda kalmıştır.

Gelecek Projelerimiz İçin Çıkarığımız Dersler:

1)Etkinliklerin gerçekleştirileceği bölgeleri öncesinde ziyaret etmek hem yeni bağlantıların kurulması hem de var olan ilişkilerin güçlendirilmesi için oldukça mühim.

2)Etkinliklerin gerçekleştirildiği bölgeleri sonraki dönemlerde de ziyaret etmek bölgeye dair güncel gelişmelerden haberdar olmak ve bu bağlamda atılan adımların bir parçası olabilmek adına kritik bir öneme sahip.

POLİTİKA ÖNERİLERİ

Raporun bu son bölümünde, proje faaliyetlerinin proje amaçlarına ne ölçüde hizmet ettiği tartışılıp devletin çeşitli kurumları ve tüm paydaşlar için çeşitli politika önerileri sunulacaktır.

Projenin ilk amacı iklim uyumu ve iklim adaleti perspektifiyle, bölgede ilişkiye geçilebilecek paydaşların belirlenmesi ve bölgedeki ihtiyaçların analiz edilmesidir. Projenin ilk dönemlerinde gerçekleştirilen masa başı araştırması ile bölgede 200'den fazla kurum ve oluşumun tespiti yapılmış, bu kurum ve oluşumlar aktiflik durumlarına göre gruplandırılmış, detaylı iletişim listeleri hazırlanmış, çeşitli kanallar aracılığı ile buradaki paydaşlarla iletişime geçilmeye çalışılmıştır. Bizlerle görüşmeyi kabul eden kurum ve oluşumlarla birebir görüşmeler gerçekleştirilmiş, görüşmelerden bölgenin ihtiyaçları belirlenmiş ve iklim okullarının içerikleri oluşturulmuştur. Bu bağlamda projenin, bölgedeki paydaşların ve ihtiyaçların belirlenmesine yönelik ilk amacının başarıya ulaştığından söz edilebilir.

Bu amaçtan yola çıkılarak yapılabile-

cek en genel politika önerisi, bölgeye yönelik iklim politikaları geliştirmeden önce yerelde yaşayan kişilerin görüşlerinin alınması, deneyimlerinin dinlenmesidir. İklim adaptasyonu, iklim dayanıklılığı ve iklim adaleti gibi perspektifler üzerinden iklim politikaları geliştirilirken bölgede yaşayan insanların katılımı gözetilmedir. Bir diğer ifade ile iklim politikaları katılımcı bir yöntem ile ele alınmalı ve hayata geçirilmelidir. Ancak bölgedeki paydaşların doğrudan katılımı sonucu bölgedeki insanların bilgileri ve deneyimleri konusunda bir fikir sahibi olunabilir. Bu aktarım gerçekleşmediği takdirde bölgedeki iklim politikalarının planlandığı düzeyde olumlu bir etki yaratamaması ve bölge insanları tarafından sahiplenilmemesi gibi ihtimallerin oluşması söz konusudur. Bu ihtimalleri en aza indirgeyebilmek için paydaşların iklim

Zonguldak için kömürsüz bir
gelecek, adil bir geçiş mümkün!

politikalarının oluşturulması süreçlerindeki katılımlarının desteklenmesi büyük bir önem arz etmektedir.

Örneğin, Kadıköy Belediyesi'nin (t.y.) 2017-2018 yılları arasında Kadıköy Kent Konseyi, muhtarlar, sivil toplum örgütleri, akademisyenler ve bölgede yaşayan kişilerin aktif katılımı ile gerçekleştirdiği "Kadıköy Belediyesi Bütüncül ve Katılımcı İklim Eylemi Projesi" iklim krizi ile mücadele noktasında yerel yönetimlerin izleyebileceği katılımcı yöntemlerin olumlu etkilerine dair bir örnek niteliğindedir. Çocukları ve yetişkinleri iklim krizine ve etkilerine dair bilgilendirmek ve belediyenin iklim krizinin olumsuz etkilerine karşı dirençlilik kazanabilmesini sağlamak amacıyla karbon emisyon hedefleri güncellenmiş, bu hedeflerin gerçekleştirilmesine yönelik bir yol haritası çıkarılmış, konuya dair çalışma grupları kurulmuş, yapılan planlar Kadıköy Belediye Meclisi'nin onayına sunulmuş ve bu planlar meclis tarafından kabul edilmiştir. Katılımcı karar alma mekanizmasının güçlenmesi adına benzeri kent meclislerinin ve katılımcı süreçlerin

çoğalması, belediyelerin iklim uyumlarına dair deneyim paylaşımlarının ve işbirliklerinin artması iklim krizi ve etkileriyle olan mücadeleyi yaygınlaştırma ve hızlandırma gücüne sahiptir. Ancak ve ancak şeffaf, katılımcı, adil, sistematik ve kolektif bir mücadele ile iklim kriziyle ve etkileriyle baş edilebilir.

Projenin ikinci amacı ise bölgedeki paydaşların; iklim krizi ve etkilerine dair bilimsel kapasite geliştirme çalışmalarının desteklenmesi, iklim krizine adaptasyon ve dayanıklılık kazanma süreçlerindeki katılımlarının ve iletişimlerinin güçlendirilmesi ile iş birliği olanaklarının çeşitlendirilmesidir. İklim okullarına katılan kişilerin iklim krizi etkilerine yönelik bilgilerinin ve bilinçlerinin arttığını ifade etmesi, bölgedeki paydaşların var olan çalışma kapasitelerinin bilimsel bilgi ile desteklenmiş olduğuna yönelik olumlu bir veri niteliğindedir. Katılımcılığın, iletişim ve iş birliği olanaklarının geliştirilmesine yönelik amaç ise Zonguldak İklim Okulu'nda başarıya ulaşırken, bu amaç doğrultusunda Kastamonu İklim Okulu ve iklim forumu özelinde daha

sınırlı adımlar atılabilmiştir. Bu farklılığın altında yatan sebeplerin katılımcı sayısı, katılımcı çeşitliliği ve yerel yönetimlerin ve devletin ilgili kamu kurumlarının temsiliyeti ile ilişkilendirilebilmesi mümkündür. Ancak gerek Kastamonu'daki gerekse iklim forumundaki katılımcıların olumlu geri dönüşleri, bölgede gerçekleştirilecek yeni çalışmalar ile birlikte katılımın, iletişimin ve dayanışmanın artabileceğine yönelik olumlu bir izlenim bırakmaktadır. Geliştirilen ilişkilerin sağlamlığı ve dolayısıyla kalıcılığı, bölgeye yönelik faaliyetlerinin sayısının ve çeşitliliğinin artmasıyla güçlendirilebilir. Bu noktada projenin, Kastamonu'da ve iklim forumundaki katılımcıların geldiği iller genelinde paydaşlar arasındaki iletişimin ve dayanışmanın inşası yönünde bir başlangıca hizmet ettiği düşünülebilir.

Bu amaç gözetilerek geliştirilebilecek bir diğer politika önerisi, iklim krizi ile mücadele noktasında yerel yönetimlerin ve devletin ilgili kamu kurumlarının gerekli sorumluluğu üstlenmesidir. Belediye başkanlarının ve temsilcilerinin

mücadeleye doğrudan katılımı bölgedeki diğer paydaşların iklim krizinin etkileri ile ilgili yaptığı çalışmaları hayata geçirmesini kolaylaştıracak, destekleyecek ve güçlendirecek bir potansiyele sahiptir. Devletin diğer kurumları tarafından da bölgeye yönelik gerekli sosyal ve ekonomik teşviklerin sağlanmasıyla iklim krizinin etkileri ile mücadelenin hız kazanacağından söz etmek mümkündür. Örneğin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Karadeniz Bölgesi İklim Değişikliği Eylem Planı'nda (2019) dere yatakları üzerindeki yapılaşmaya izin verilmemesine, taşkınların denize iletilmesini sağlayacak su hatlarının ve tünellerinin oluşturulmasına, olası ihlallerin önüne geçmek için bölgedeki denetimin artırılmasına, iklim değişikliği ve etkilerine yönelik yerel yönetimlere düzenli eğitimlerin verilmesine dair koymuş olduğu hedefleri bir an evvel gerçekleştirmeli ve öncelik verdiği Rize, Trabzon, Ordu gibi Doğu Karadeniz illerine Batı Karadeniz illerini de dâhil etmelidir.

Gerek bölgede gerçekleştirilen iklim okulları gerek Bozkurt ziyareti gerekse iklim forumu ile elde edilen sonuçlar, Batı Karadeniz bölgesine yönelik acil ve kapsamlı bir iklim politikasına duyulan ihtiyacı gözler önüne sermektedir.

Çatalağzı'nda
bulundan bir
başka termik
santral

KAYNAKÇA

ÖZET

BAŞLARKEN

BÖLGENİN
İHTİYAÇLARI NELER?

İKLİM OKULU

İKİ YILIN ARDINDAN
BOZKURT

İKLİM FORUMU

POLİTİKA ÖNERİLERİ

KAYNAKÇA

Akyel, E. (2023). *İklim krizinin çalışma yaşamına etkileri: Zonguldak maden işçileri gözünden adil geçiş*. [Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi].

Apaydın, A. (2020). Zonguldak Şehrinin Kömüre Bağlı Tarihi ve Talihi Üzerine Bir İnceleme. *MT Bilimsel*, (18), 1-20.

Bilgen, G., Balcı, E., & Kalça, M. Y. (2022). Kastamonu Bozkurt ilçesinde 11.08. 2021 tarihinde meydana gelen sel felaketinin yerinde incelenmesi. *Tasarım Mimarlık ve Mühendislik Dergisi*, 2(1), 20-35.

Doruk, Ö. (2021). Bozkurt: İklim Adaleti Üzerine Saha Notları. Araştırma Raporu. *Yeşil Düşünce Derneği*. <https://www.yesildusunce.org/wp-content/uploads/2023/03/bozkurt-iklim-adaleti-uzerine-saha-notlari.pdf> (Erişim tarihi: 20.07.2023).

Erdem, A. T., & Tor, M. M. (2022). Kliniğimizde İzlenen Akciğer Kanseri Hastalarında Klinik Özellikler ve Sağ Kalımı Etkileyen Faktörlerin Değerlendirilmesi: Zonguldak

Bülent Ecevit Üniversitesi Hastanesi Örneği. *Batı Karadeniz Tıp Dergisi*, 6(1), 88-95.

Greenpeace. (2022). *Zonguldak için adil dönüşüm*. https://www.greenpeace.org/static/planet4-turkey-stateless/2022/06/88f7e6e4-gp170_dijital_ocak2022.pdf (Erişim tarihi: 04.09.2023).

IPCC, 2023: *Climate Change 2023: Synthesis Report*. A Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change. Contribution of Working Groups I, II and III to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change [Core Writing Team, H. Lee and J. Romero (eds.)]. IPCC, Geneva, Switzerland, (in press).

Kadıköy Belediyesi. (t.y.). *Kadıköy Belediyesi Bütüncül ve Katılımcı İklim Eylemi*. <https://cevre.kadikoy.bel.tr/proje/kadikoy-belediyesi-butuncul-ve-katilimci-iklim-eylemi> (Erişim tarihi: 03.09.2023).

Kahyaoğlu, B., Gücüküoğlu, G., & Bostancı, S. (2022, Ağustos 11).

Kastamonu, Sinop ve Bartın'ı vuran selin üzerinden bir yıl geçti. *Anadolu Ajansı*. <https://www.aa.com.tr/tr/gundem/kastamonu-sinop-ve-bartini-vuran-selin-uzerinden-bir-yil-gecti/2658789> (Erişim tarihi: 20.07.2023).

Karakuş, D. N., An, N., Turp, M. T., & Kurnaz, M. L. (2022). AB Yeşil Mutabakatı ve Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları Kapsamında Temel Uygulama Yaklaşımlarına Küresel Bakış. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24(1), 47-67.

Kaya, Y. (2017). Paris anlaşmasını iklim adaleti perspektifinden değerlendirmek. *Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 14(54), 87-106.

Memiş, L., & Düzgün, S. (2020). İklim Değişikliği ve Kentsel Alanda Seller: Beşikdüzü Seli (2016) Örneği. *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi*, 1(45), 252-279.

Oguz, T., Dippner, J. W., & Kaymaz, Z. (2006). Climatic regulation of the Black Sea hydro-meteorological and ecological properties at interannual-to-decadal time scales. *Journal of Marine Systems*, 60(3-4), 235-254.

Oran, S., & Akyel, E. (2023). Derinlerden gelen sesler: Maden işçilerinin adil geçiş sürecine yaklaşımları. *Emek Araştırma Dergisi*. 14(23), 89-114.

Salihoğlu, B., Şahin, E., Ibello, V., & Yücel, M. (2021). İklim Değişikliği, Ekosistem Servisleri ve Bölgesel Yönetim Stratejileri. In *İklim Değişikliği, Ekosistem Servisleri ve Bölgesel Yönetim Stratejiler* (pp. 1-23). Türk Deniz Araştırmaları Vakfı (TÜDAV).

TÜİK, "Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları: 2007-2022", <https://nip.tuik.gov.tr/>, 2022.

Türkiye Cumhuriyeti Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı. (2019, Temmuz 12). *Bakan Kurum Karadeniz Bölgesi İklim*

Değişikliği Eylem Planı'nı açıkladı. <https://csb.gov.tr/bakan-kurum-karadeniz-bolgesi-iklim-degisikligi-eylem-plani-ni-acikladi-bakanlik-faaliyetleri-26574> (Erişim tarihi: 03.09.2023).

Ünal, E. (2021, Ağustos 11). Kastamonu'da sel felaketi: Araçlar sokaklarda sürüklendi, insanlar mahsur kaldı. *Yeşil Gazete*. <https://yesilgazete.org/kastamonuda-sel-felaketi-araclar-sokaklarda-suruklendi-insanlar-mahsur-kaldi/> (Erişim tarihi: 20.07.2023).

World Wide Fund for Nature [WWF]. (2022). Yaşayan Gezegen Raporu 2022 – Doğa ile uyumlu bir toplum inşa etmek. R.E.A., Almond, M., Grooten, D. Juffe Bignoli, ve Petersen, T. (Editörler). E. Aslan-Gürbüz ve D. Sone-Blum (Çev.). <https://www.wwf.org.tr/?12800/Yasayan-Gezegen-Raporu-2022> (Erişim tarihi: 20.07.2023).

Yamamoto, G. T., & Altun, D. (2023). Türkiye'de Deprem Sonrası Çevrimiçi Öğrenmenin Vazgeçilmezliği. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 125-136.

Yeşil Gazete. (2022a, Haziran 27). *Batı Karadeniz'de kırmızı alarm: Dört ili sel bastı, gelecek üç gün riskli*. <https://yesilgazete.org/bati-karadenizde-kirmizi-alarm-dort-ili-sel-basti-gelecek-uc-gun-riskli/> (Erişim tarihi: 20.07.2023).

Yeşil Gazete. (2022b, Haziran 28). *Selde kaybolan iki kişi için arama çalışmaları yapılıyor*. <https://yesilgazete.org/selde-kaybolan-iki-kisi-icin-arama-calismalari-yapiliyor/> (Erişim tarihi: 20.07.2023).

Zeydan, O., & Yıldırım, Y. (2015). Zonguldak Metropolitan Bölgesinde Hava Kalitesi Modellemesi, 6. *Ulusal Hava Kirliliği ve Kontrolü Sempozyumu-2015*, 7-9.

**KİMSEYİ ARKADA
BIRAKMADAN:**

BATI KARADENİZ'DE İKLİM HAREKETİNİN GÜÇLENDİRİLMESİ

